

Demokratyczna kontrola platform mediów społecznościowych i ochrona praw podstawowych

Uprawnienia i rola platform mediów społecznościowych do moderowania treści zamieszczanych przez użytkowników w internecie są kontrolowane w coraz większej mierze. Wśród decydentów politycznych, ale także w całym społeczeństwie toczy się zagorzała debata nad tym, czy platformy mediów społecznościowych powinny podlegać bardziej rygorystycznym środkom i nadzorowi publicznemu. Oczekuje się, że podczas lutowej sesji plenarnej Rada i Komisja wydadzą oświadczenia w sprawie demokratycznej kontroli platform mediów społecznościowych i ochrony praw podstawowych, w szczególności wolności słowa.

Platformy mediów społecznościowych i wyzwania dla praw podstawowych

Technologie cyfrowe stworzyły nowe możliwości dostępu do informacji i dzielenia się nimi, lecz przyniosły również nowe wyzwania. Platformy mediów społecznościowych sprzyjają szerzeniu dezinformacji i rozpowszechnianiu fałszywych informacji, co sprawia, że obywatele mają ograniczony dostęp do wiarygodnych informacji, niekiedy zagraża działalności gospodarczej, a nawet może osłabić procesy demokratyczne. W związku z powyższym platformy internetowe zaczynają odgrywać centralną, acz trudną rolę w ocenie, moderowaniu, a niekiedy usuwaniu treści udostępnianych w internecie. Przy ocenie, czy należy usunąć nielegalne (objęte zakazem na mocy prawa) i szkodliwe treści (niepodlegające ścisłemu zakazowi na mocy prawa, lecz mające szkodliwe skutki, takie jak [dezinformacja](#) i fałszywe informacje), konieczne jest znalezienie równowagi między prawami i uzasadnionymi interesami wszystkich stron, których może to dotyczyć. Należy chronić prawa podstawowe zapisane w [Karcie praw podstawowych UE](#), zwłaszcza wolność wypowiedzi. Ryzyko [cenzury](#) podważa zasadność interwencji podmiotów prywatnych i władz publicznych.

Moderowanie treści online: samoregulacja, współregulacja i nadzór publiczny

Chociaż platformy podlegają rygorystycznym obowiązkom w zakresie moderowania nielegalnych treści w internecie, UE dotychczas [popierała](#) samoregulacyjne podejście do moderowania szkodliwych treści w internecie. Wiodące platformy, takie jak Facebook, Google, Microsoft, Mozilla i Twitter, podpisały dobrowolnie unijny [kodeks postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji](#), a [europejski plan działania na rzecz demokracji](#) określa środki przeciwdziałania dezinformacji. [Pojawiają się](#) jednak pytania, czy takie środki samoregulacji są skuteczne, a z [oceny](#) obowiązujących przepisów wynika, że platformy internetowe przy moderowaniu treści nie zawsze odpowiednio chronią podstawowe prawa swoich użytkowników. W związku z powyższym Komisja Europejska zaproponowała w projekcie [aktu o usługach cyfrowych](#) przedstawionym w grudniu 2020 r. połączenie środków obowiązkowych i środków współregulacji w celu skutecznego usuwania nielegalnych treści i skutecznego zwalczania szkodliwych treści w internecie. Środki te mają zapewnić lepsze przestrzeganie kodeksów postępowania i większą przejrzystość w odniesieniu do procesu decyzyjnego opartego na algorytmach. Ponadto bardzo duże platformy muszą ocenić ryzyko systemowe oraz szkody społeczne i gospodarcze, jakie mogą one spowodować (np. w związku z dezinformacją), a także podejmować środki łagodzące (np. współpracować z zaufanymi podmiotami sygnalizującymi), z należyтым uwzględnieniem wpływu na prawa podstawowe takie jak wolność wypowiedzi. Zasadniczą kwestią jest określenie, kto jest uprawniony do kontrolowania przestrzeni internetowej. Niektórzy unijni prawodawcy [skrytykowali](#) jednostronne decyzje platform mediów społecznościowych (np. o zawieszeniu kont byłego prezydenta USA na ich platformach) i wezwało do zwiększenia nadzoru publicznego w Europie, zwłaszcza w celu zagwarantowania wolności słowa.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego

20 października 2020 r. w [rezolucji ustawodawczej](#) zawierającej zalecenia dla Komisji w sprawie aktu prawnego o usługach cyfrowych Parlament podkreślił, że odpowiedzialność za egzekwowanie prawa musi spoczywać na organach publicznych w UE oraz że decyzja powinna ostatecznie zostać podjęta przez niezależne sądy, a nie przez prywatny podmiot gospodarczy. W [rezolucji z inicjatywy własnej](#) z 20 października 2020 r. w sprawie aktu prawnego o usługach cyfrowych i związanych z nim kwestii z zakresu praw podstawowych Parlament wezwał również do wprowadzenia odpowiednich mechanizmów nadzoru i sądowych środków odwoławczych.

